

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 332/2010-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 16. septembra 2010 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. J. B., B., zastúpeného advokátom Mgr. F. P., B., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 17 Co/12/2010 zo 17. marca 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. J. B. o d m i e t a ako neprípustnú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. júna 2010 doručená sťažnosť Ing. J. B. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

(ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 17 Co/12/2010 zo 17. marca 2010 (ďalej aj „namietaný rozsudok“).

Z obsahu sťažnosti a k nej pripojených príloh vyplýva, že krajský súd rozsudkom sp. zn. 17 Co/12/2010 zo 17. marca 2010 ako súd odvolací bez nariadenia pojednávania rozhodol tak, že potvrdil rozsudok Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 17 C/402/2008 z 22. septembra 2009, ktorým bola zamietnutá žaloba sťažovateľa o určenie neplatnosti zmluvy o pôžičke (uzavretej 15. novembra 2001) pre nepreukázanie jeho naliehavého právneho záujmu na takomto určení.

Okresný súd považoval za preukázané, že *„otázka platnosti zmluvy o pôžičke zo dňa 15. 11. 2001 bola vyriešená v konaní prebiehajúcim na tunajšom súde pod č. k. 17 C/190/2006 a v tomto konaní tunajší súd právoplatným rozsudkom zo dňa 19. 11. 2008 pod č. k. 17 C/190/2006-283 žalobcu zaviazal zaplatiť žalovanej sumu 765 500,- Sk spolu s 13 %-ným úrokom od 01. 02. 2003 a taktiež na zaplatenie úroku z omeškania zo sumy 1 300 000,- Sk za obdobie od 01. 04. 2002 do 30. 01. 2003 vo výške 15,5 % ročne a to v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 12 Co/7/09-331 a uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici, č. k. 12 Co/7/09-339, pričom rozsudok nadobudol právoplatnosť dňa 12. 05. 2009 do istiny s príslušenstvom. Súd v tomto konaní zmluvu o pôžičke zo dňa 15. 11. 2001 považoval za platne uzavretú vzhľadom k tomu, že na základe tejto zmluvy zaviazal žalobcu na plnenie...“*

Tunajší súd teda dospel k záveru, že žalobca v danom prípade nepreukázal naliehavý právny záujem na požadovanom určení a jeho žalobu treba v dôsledku toho považovať za neúčelnú a procesné neprípustnú.“

Krajský súd sa v celom rozsahu stotožnil s rozsudkom prvostupňového súdu, ako aj s dôvodmi zamietnutia žaloby o určenie neplatnosti zmluvy o pôžičke.

K otázke splnenia podmienky naliehavého právneho záujmu pri žalobách o určenie, či tu právny vzťah alebo právo je, alebo nie je podľa § 80 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), krajský súd uviedol:

„Podľa právnej teórie vo všeobecnosti platí, že žalobca má naliehavý právny záujem na požadovanom určení vtedy, ak by bez takéhoto určenia bolo ohrozené jeho právo alebo právny vzťah, na ktorom je zúčastnený alebo ak by sa jeho právne postavenie stalo neistým. V danom prípade nemožno konštatovať, že by právne postavenie žalobcu (ktorý bol rozsudkom okresného súdu 17 Co/190/2006 v spojení s rozsudkom krajského súdu č. k. 12 Co/7/2009 zaviazaný na plnenie zo zmlúv o pôžičke) bolo neisté. Určovací žaloba je prostriedkom poskytnutia ochrany právneho postavenia navrhovateľa skôr, ako bolo jeho právne postavenie ohrozené, čo znamená, že jej cieľom je zásadne poskytnutie preventívnej ochrany. V tom spočíva rozdiel medzi žalobou o určenie a žalobou na plnenie, ktorej uplatnenie prichádza do úvahy vtedy, keď už právo žalobcu bolo porušené.“

Proti odôvodneniu namietaného rozsudku má sťažovateľ zásadné výhrady, ktoré v ďalšej časti sťažnosti podrobnejšie ozrejmuje.

Na základe uvedeného sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po predbežnom prerokovaní jeho sťažnosti a prijatí sťažnosti na ďalšie konanie vydal nález, ktorým vysloví, že:

„I. základné právo sťažovateľa Ing. J. B. vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 a základné právo na súdnu ochranu čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 17 Co/12/2010-83 zo dňa 17. marca 2010 porušené bolo.

II. rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 17 Co/12/2010-83 zo dňa 17. marca 2010 sa zrušuje a vec sa vracia Krajskému súdu v Banskej Bystrici na ďalšie konanie.

III. Krajský súd v Banskej Bystrici je povinný uhradiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia.“

Sťažovateľ taktiež žiada o „náhradu trov právneho zastúpenia, ktoré trovy považuje za účelne vynaložené“.

V rámci prípravy predbežného prerokovania sťažnosti ústavný súd zistil, že sťažovateľ podal proti namietanému rozsudku 16. júla 2009 dovolanie a z toho dôvodu bola vec predložená Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) na rozhodnutie o tomto mimoriadnom opravnom prostriedku. Dovolacie konanie je vedené najvyšším súdom pod sp. zn. 1 Cdo 242/2009. Ku dňu predbežného prerokovania sťažnosti nebolo o podanom dovolaní rozhodnuté.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Konanie o sťažnostiach je bližšie upravené predovšetkým v § 49 až § 56 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy

podané oneskorene alebo zjavne neopodstatnené návrhy môže ústavný súd po predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho prejednávania.

Ústavný súd preskúmal na predbežnom prerokovaní sťažnosť z hľadiska existencie dôvodov podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať iba tými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich.

Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré v občianskom súdnom konaní sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio – inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, rozhodnutia ktorých sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

Podstatou námietok sťažovateľa je právne posúdenie rozsudku krajského súdu sp. zn. 17 Co/12/2010 zo 17. marca 2010 z hľadiska rešpektovania označených práv sťažovateľa, v dôsledku namietaného porušenia ktorých sa v konaní pred ústavným súdom a zároveň aj podaním dovolania najvyššiemu súdu domáha zrušenia namietaného rozsudku a vrátenia veci krajskému súdu na ďalšie konanie. V okolnostiach daného prípadu sťažovateľ podaním dovolania, ako aj podaním sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy vedome vytvoril stav, keď by o jeho veci mali súbežne rozhodovať dva orgány súdneho typu (najvyšší súd ako dovolací súd a ústavný súd), čo nie je v podmienkach právneho štátu rešpektujúceho princíp právnej istoty ústavne aprobovateľné, pretože by tým mohlo dôjsť k vydaniu dvoch rozdielnych rozhodnutí v tej istej veci. Vzhľadom na skutočnosť, že uplatnenie právomoci dovolacieho súdu vo veci sťažovateľa predchádza uplatneniu právomoci ústavného súdu, možno považovať podanie sťažnosti ústavnému súdu ešte pred rozhodnutím dovolacieho súdu o poslednom procesnom prostriedku, ktorý bol sťažovateľom využitý, ako predčasné.

Ústavný súd môže prijať sťažnosť na ďalšie konanie a meritórne o nej rozhodnúť až vtedy, ak príslušné orgány verejnej moci už nemajú možnosť namietaný stav zásahu do základných práv alebo slobôd napraviť.

Súčasťou konštantnej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého vyčerpanie všetkých opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných právnych predpisov, neznamená samotné podanie oprávnenou osobou, ale až rozhodnutie o ňom príslušným orgánom (IV. ÚS 177/05, IV. ÚS 142/2010, IV. ÚS 180/2010).

Iba za predpokladu, že sťažovateľ využil všetky jemu dostupné právne prostriedky súdnej a inej ochrany svojho základného práva alebo základnej slobody a nebol s ich

uplatnením úspešný, môže predložiť – s použitím sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy – namietané porušenie tohto základného práva alebo slobody ústavnému súdu. K tomu treba dodať, že sťažovateľ nemá podľa ústavy, zákona o ústavnom súde a stabilizovanej judikatúry ústavného súdu na výber, ktorý z oboch ústavne existujúcich systémov súdnej ochrany využije, ale je povinný postupovať od súdnej ochrany poskytovanej všeobecnými súdmi k súdnej ochrane, na ktorú je kompetentný ústavný súd. Toto „poradie“ sa nedá sťažovateľom ovplyvniť a jeho vnútorná logika vychádza z toho, že aj všeobecné súdnictvo je zodpovedné za ochranu základných práv a slobôd na úrovni jeho právomocí (čl. 142 ods. 1 ústavy).

Ústavný súd už vyslovil názor (podobne napr. I. ÚS 169/09, I. ÚS 289/09, IV. ÚS 49/2010, IV. ÚS 142/2010, IV. ÚS 145/2010, IV. ÚS 195/2010), že v prípade podania mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) a súbežne podanej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je takáto sťažnosť považovaná za prípustnú až po rozhodnutí o dovolaní.

Ústavný súd už v tejto súvislosti taktiež judikoval (napr. m. m. I. ÚS 184/09, I. ÚS 237/09, III. ÚS 167/2010, IV. ÚS 49/2010, IV. ÚS 142/2010, IV. ÚS 195/2010), že lehota na prípadné podanie sťažnosti po rozhodnutí o dovolaní bude považovaná v zásade za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu (porovnaj rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 12. novembra 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verzus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99, body 51, 53, 54, ako aj rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 8. novembra 2007 vo veci Soffer proti Českej republike, sťažnosť č. 31419/04).

Ak by sa ústavný súd vecne zaoberal sťažnosťou pred rozhodnutím najvyššieho súdu o podanom dovolaní, mohol by neprípustne zasiahnuť do rozhodovania všeobecných súdov. V prípade, že by ústavný súd čakal na rozhodnutie dovolacieho súdu, mohlo by to navádzať potenciálnych sťažovateľov k obdobnému postupu, aký zvolil v okolnostiach daného prípadu sťažovateľ, t. j. k paralelnému podávaniu sťažností ústavnému súdu zároveň s podaním dovolania, čo vzhľadom na už uvedené nie je opodstatnené.

Vzhľadom na tieto skutočnosti sa ústavný súd podanou sťažnosťou meritórne nezaoberal, ale podľa zásady ratio temporis ju odmietol ako neprípustnú pre predčasnosť podľa § 53 ods. 1 v spojení s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Pretože sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. septembra 2010